

REKOMENDACIJOS

REKOMENDACIJOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ PATALPŲ IR NE SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PATALPŲ DEZINFEKCIJAI (KAI GALIMAS UŽTERŠIMAS SARS-COV-2 VIRUSU)

Parengta pagal ECDC Technical report. Disinfection of environments in healthcare and non-health care settings potentially contaminated with SARS-CoV-2. March 2020.

PAGRINDIMAS

SARS-CoV-2 virusas randamas kvėpavimo takų sekretuose (viršutiniuose ir apatiniuose kvėpavimo takuose) ir išmatose. Laikoma, kad pagrindinis perdavimo būdas yra oro-lašelinis, įkvepiant stambias kvėpavimo takų sekretų daleles arba per gleivinę. Virusų RNR buvo nustatyta kraujyje, tačiau nėra įrodymų, kad SARS-CoV-2 virusas gali būti perduotas per kontaktą su krauju.

Kontaktas su užterštais objektais (dėl viruso išsilaikymo ant paviršių) yra dar vienas būdas, siejamas su SARS-CoV-2 viruso perdavimu. Fekalinis-oralinis ir plitimo oru būdas taip pat buvo vertinami, bet jų vaidmuo perduodant SARS-CoV-2 virusą šiuo metu nežinomas. Tam, kad būtų sumažinta infekcijos plitimo per užterštus objektus rizika, labai svarbu nustatyti tinkamas aplinkos, kuri galėjo būti užteršta SARS-CoV-2 virusu, dezinfekcijos procedūras.

VIRUSO ARSPARUMO APLINKOJE DUOMENYS

Naujausi moksliniai tyrimai įvertino SARS-CoV-2 viruso išgyvenimo laiką ant skirtingų aplinkoje esančių paviršių. Pagal Van Doremalen ir kt., SARS-CoV-2 viruso stabilumo laikas, susidarius aeroliui, aplinkoje yra iki trijų valandų, ant varinių paviršių virusas gali išsilaikyti iki keturių valandų, ant kartoninių paviršių – iki 24 valandų, o ant plastiko bei nerūdijančio plieno – nuo dviejų iki trijų parų, nors ir statistiškai reikšmingai mažėjančiais kiekiais. Šie nauji mokslinių tyrimų rezultatai sutampa su anksčiau tirtais viruso SARS-CoV-1 atsparumo aplinkoje duomenimis. Minėtieji eksperimento rezultatai buvo gauti virusą tiriant kontroliuojamoje aplinkoje, todėl jų interpretacija realioje, ne laboratorinėje aplinkoje turėtų būti vertinama atsargiai.

VALYMAS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE, NUSTAČIUS ĮTARIAMĄ AR PATVIRTINTĄ COVID-19 LIGOS ATVEJĮ

Sveikatos priežiūros įstaigų patalpos (palatos, laukimo zonos, procedūrų kabinetai ir kt.), kur buvo atliekamas įtariamo ar patvirtinto COVID-19 atvejo tyrimas ar hospitalizacija turėtų būti gerai išvėdintos.

- Prieš valymą ir naujo paciento priėmimą, patalpos, kuriose buvo atliktos aerosolių susidarymą indukuojančios susidarymo procedūros (intubacija, bronchoskopija ir kt.), turi būti vėdinamos 1–3 valandas, jei jose nėra neigiamo slėgio.

- Pastatuose, kur langai neatsidaro, o vėdinimo sistema veikia uždaroje sistemoj, didelio efektyvumo kietųjų oro dalelių (HEPA) filtravimas turėtų būti naudojams recirkuliuojamam orui. Po inžinerijos ekspertų patarimų gali būti taikomi kiti variantai: laikinų HEPA filtrų įrengimas virš ventiliacijos angų patalpose, kuriose patalpinti COVID-19 pacientai, ar nešiojamų HEPA filtracijos sistemų naudojimas.

Po vėdinimo/ventiliacijos patalpos turi būti kruopščiai valomos neutraliu plovikliu. Po valymo seka paviršių nukenksminimas biocidu efektyviu prieš virusus. Licencijuoti produktai turi būti naudojami pagal gamintojo instrukcijas.

Kaip alternatyva yra siūlomas 0,05% natrio hipochloritas (NaClO) (skiedimas 1:100, jei naudojamas buitinis baliklis, kurio pradinė koncentracija dažniausiai 5 proc.). Paviršiams, kuriuos gali pažeisti natrio hipochloritas, produktai etanolio pagrindu (mažiausiai 70%), gali būti naudojami nukenksminimui po valymo neutraliu plovikliu.

Tualetų, vonios kriauklių ir sanitarinių mazgų valymą reikia atlikti atsargiai, siekiant išvengti purslų. Dezinfekcija atliekama po įprasto valymo, naudojant biocidą efektyvų prieš virusus arba 0,1 proc. natrio hipochloritą.

Visi tekstilės gaminius, pav., rankšluosčiai, patalynė, užuolaidos ir kt. turi būti skalbiami 90 °C temperatūroje su įprasta skalbimo priemone. Jei dėl medžiagos savybių negalima skalbti 90 °C temperatūroje, baliklis ar kiti produktai nukenksminimui turi būti naudojami skalbimo ciklo metu.

Rekomenduojama naudoti vienkartinius valymo reikmenis, pvz., vienkartinius rankšluosčius. Jei vienkartinių valymo reikmenų nėra, valymo reikmenys (šluostė, kempinė ir kt.) turi būti dedami į dezinfekcinį tirpalą efektyvų prieš virusus arba 0,1 proc. natrio hipochloritą. Jei nei vieno šių iš tirpalų nėra, valymo reikmenys turi būti išmesti ir pakartotinai nenaudojami.

Rekomenduojama naudoti skirtingus valymo reikmenis skirtingoms sveikatos priežiūros įstaigos zonoms.

Jei trūktų valymo reikmenų, valymo procesą reikėtų pradėti nuo švariausių vietų judant į nešvariausias vietas (pvz., sritis, kur buvo atlikta aerosolius generuojanti procedūra).

Aplinkos valymą sveikatos priežiūros įstaigose atliekantys darbuotojai turi dėvėti AAP. Rekomenduojama naudoti šį minimalų AAP rinkinį, kai reikia valyti sveikatos priežiūros įstaigas, užterštas SARS-CoV-2:

- medicininę kaukę
- vienkartinį neperšlampamą ilgomis rankovėmis chalata
- pirštines.

- FFP2 ar FFP3 respiratorių vartojimas svarstytinas, kai valomos patalpos, kur atliekamos aerosolius generuojančios procedūros.

Rankų higiena turėtų būti atliekama kiekvieną kartą, kai nuimamos AAP, pvz., pirštines.

Personalas tvarkantis atliekas turi dėvėti AAP. Atliekos turi būti tvarkomos kaip infekuotos medicininės atliekos (B kategorija (UN3291)) teisės aktų nustatyta tvarka.

NE SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ PATALPŲ VALYMAS, ĮTARUS AR PATVIRTINUS COVID-19 ATVEJĮ

Nustačius, kad įtariamas ar patvirtinus COVID-19 atvejį buvo tam tikroje patalpoje pvz., viešam laukiamajame, ofise, viešbučio kambaryje, saviizoliacijos kambaryje ir kt., ji pirmiausia turi būti

vėdinama mažiausiai 1 valandą, po to kruopščiai valoma neutraliu valikliu. Po valymo neutraliu plovikliu paviršiai nukenksminami dezinfektantu, veikiančiu virusus.

Valymo procedūra, dezinfekavimas ir tekstilės valymas atliekamas vadovaujantis instrukcijomis pateiktomis aukščiau esančiame skyriuje, skirtame sveikatos priežiūros sektoriui (taip pat žr. 1 lentelę).

Siūloma naudoti vienkartinio naudojimo valymo reikmenis/inventorių.

Personalas, užsiimantis aplinkos valymu viešose erdvėse, kuriose buvo įtariamasi ar patvirtintas COVID-19 atvejis, turėtų dėvėti šias asmenines apsaugos priemones (AAP):

medicininę kaukę
uniformą ir vienkartinę plastikinę prijuostę
pirštines.

Kambaryje namuose, kur buvo izoliuotas COVID-19 pacientas, atliekamos tos pačios valymo procedūros. Valantis asmuo turi mėvėti pirštines ir medicininę kaukę.

Rankų higiena atliekama kiekvieną kartą nusiėmus pirštines ar kaukę.

Valymo metu susidariusios atliekos turi būti dedamos į atskirą maišą ir išmetamos kaip nerūšiuojamos atliekos.

VISŲ TIPŲ PATALPŲ VALYMAS COVID-19 PANDEMIJOS METU

Kai valomos patalpos, kuriose lankosi visuomenė, rekomenduojame naudoti atskirą valymo įrangą (inventorių) erdvėms, kuriose lankosi visuomenė, ir darbuotojų patalpoms:

Dažnai liečiami paviršiai turi būti valomi kaip įmanoma dažniau (mažiausiai kartą per dieną ir, jei įmanoma, dažniau). Šių paviršių pavyzdžiai – durų rankenos, kėdės ir porankiai, stalviršiai, šviesos jungikliai, turėklai, vandens čiaupai, lifto mygtukai ir kt.

Pakanka neutralaus ploviklio paviršių valymui bendros paskirties patalpose (t. y. patalpose, kuriose nebuvo įtariamų ar patvirtintų COVID-19 atvejų).

Kruopščiai turėtų būti atliekamas viešųjų tualetų, vonios kriauklių, sanitarinių mazgų (pvz., prekybos centruose, oro uostuose ir kt.) valymas. Svarstyti dezinfektantų, efektyvių prieš virusus naudojimas, pvz., 0,1 proc. natrio hipochlorito ar kitų licenzijuotų virusus veikiančių produktų vadovaujantis gamintojo rekomendacijomis.

Aplinkos valymą atliekantys darbuotojai, atlikdami valymo darbus, turi dėvėti AAP. Įprastinio AAP komplekto (pvz., uniformos - kuri yra nuimama ir dažnai plaunama šiltame vandenyje - ir pirštinių) pakanka apsaugai, valant bendrąsias patalpas.

Valymo reikmenys turi būti tinkamai valomi (žr. 1 lentelę) kiekvieno valymo pabaigoje.

Rankų higiena turėtų būti atliekama kiekvieną kartą, kai nuimamos AAP, pvz., pirštines.

Valymo metu susidariusios atliekos turėtų būti metamos, kaip nerūšiuojamos šiukšlės.

Lentelė. Valymas skirtingose patalpose. R: siūloma, P: pasirinktinai

	Sveikatos priežiūros sektorius	Ne sveikatos priežiūros sektorius, įtarus ar patvirtinus COVID-19 atvejį	Patalpos ir aplinka
Paviršiai	Neutralus valiklis IR Virusus veikiantis biocidas ARBA 0,05 proc. natrio hipochloritas ARBA 70 proc. etanolis [R]	Neutralus valiklis IR Virusus veikiantis biocidas ARBA 0,05 proc. natrio hipochloritas ARBA 70 proc. etanolis [R]	Neutralus valiklis [R]
Tualetas	Virusus veikiantis biocidas ARBA 0,1 proc. natrio	Virusus veikiantis biocidas ARBA 0,1 proc. natrio hipochloritas	Virusus veikiantis biocidas ARBA

	hipochloritas [R]	[R]	0,1 proc. natrio hipochloritas [P]
Tekstilė	Karšto vandens ciklas (90 °C) IR Įprastas skalbinių skalbiklis Alternatyva: žemesnės temperatūros ciklas + baliklis [R]	Karšto vandens ciklas (90 °C) IR Įprastas skalbinių skalbiklis Alternatyva: žemesnės temperatūros ciklas + baliklis [R]	Netaikoma
Valymo inventorius	Vienkartinio naudojimo ARBA Daugkartinio naudojimo dezinfekuojami: virusus veikiančiu biocidu ARBA 0,1 proc. natrio hipochloritu [R]	Vienkartinio naudojimo ARBA Daugkartinio naudojimo dezinfekuojami: virusus veikiančiu biocidu ARBA 0,1 proc. natrio hipochloritu [R]	Vienkartinio naudojimo ARBA Daugkartinio naudojimo valomi valymo sesijos pabaigoje [R]
Valymą atliekančio personalo AAP	Medicininė kaukė Vienkartinis vandeniui atsparus ilgomis rankovėmis chalatas Pirštinės FFP2 ar FFP3 respiratoriai, kai valomos patalpos, kur atliekamos aerozolių generuojančios procedūros [R]	Medicininė kaukė Darbiniai drabužiai ir plastikinė prijuostė Pirštinės [R]	Darbiniai drabužiai Pirštinės [R]
Atliekų tvarkymas	Infekuotos B kategorijos atliekos (UN3291) [R]	Atskiras maišas nerūšiuotose atliekose [R]	Nerūšiuojamos atliekos [R]